

**ВІННИЦЬКИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Вченою радою

Вінницького соціально-
економічного інституту

Університету «Україна»,

Протокол № ___ від 27.12.2016 р.

Голова вченої ради

_____ Г.В. Давиденко

ЗВІТ

**ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ
ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ВІННИЦЬКОМУ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ ІНСТИТУТІ
УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»**

ЗА 2016 РІК

ВІННИЦЯ-2016

Організація роботи зі студентами з інвалідністю у Вінницькому інституті та коледжі Університету «Україна»

1. Особливості організації роботи зі студентами з інвалідністю та викладачами: інновації, досвід, співпраця з громадськими організаціями, заходи, які проводили з питань інвалідності та інклюзії тощо

У 2016 р. в коледжі навчаються 2 студенти з інвалідністю за різними нозологіями.

2 студенти з інвалідністю – денна форма навчання;

0 студентів з інвалідністю – заочна форма навчання.

на 2 курсі – 1 студент (1 – денна, 0 – заочна);

на 1 курсі – 1 студент (1 – денна, 0 – заочна).

За нозологіями:

ДЦП — 2 студенти: 2 студенти (денна), 0 студентів (заочна);

За групою інвалідності:

Інвал. дит. – 2 студенти (2 – денна);

(Більш детальна інформація висвітлена у Додатку 1)

У 2016 р. в інституті навчаються 102 студенти з інвалідністю за різними нозологіями.

67 студентів з інвалідністю – денна форма навчання;

35 студенти з інвалідністю – заочна форма навчання.

на 6 (маг.) курсі – 13 студентів (7 – денна, 6 – заочна);

на 5 (маг.) курсі – 17 студентів (12 – денна, 5 – заочна);

на 5 (з) курсі – 7 студентів (7 – заочна);

на 4 курсі – 25 студентів (18 – денна, 7 – заочна);

на 3 курсі – 8 студентів (3 – денна, 5 – заочна);

на 2 курсі – 11 студентів (8 – денна, 3 – заочна);

на 1 курсі – 21 студент (19 – денна, 2 – заочна).

За нозологіями:

ОРА — 11 студентів: 4 студенти (денна), 7 студентів (заочна);

Гл — 33 студента: 31 студент (денна), 2 студентів (заочна);

Сч — 4 студенти: 2 студентів (денна), 2 студентів (заочна);

Сз — 13 студентів: 10 студентів (денна), 3 студенти (заочна);

С — 2 студента: 2 студента (денна);

ДЦП — 22 студенти: 11 студентів (денна), 11 студентів (заочна);

Заг — 3 студенти: 1 студент (денна), 2 студента (заочна);

ЗСвС — 4 студенти: 1 студент (денна), 3 студенти (заочна);

ЗНС — 4 студенти: 1 студент (денна), 3 студенти (заочна);

ЗССС — 2 студентів: 1 студент (денна), 1 студент (заочна);

ОЗ — 2 студентів: 2 студентів (денна);

ЩД — 1 студент: 1 студент (заочна);
Амп — 1 студент: 1 студент (денна);
У тому числі АТО — 1 студент (денна);
Вз – 3 студенти (денна).

За групою інвалідності:

Інвал. дит. – 5 студентів (5 – денна);
I гр. – 13 студентів (5 – денна і 9 – заочна);
II гр. – 46 студентів (35 – денна і 11 – заочна);
III гр. – 37 студентів (22 – денна і 15 – заочна);
(Більш детальна інформація висвітлена у Додатку 2)

У Вінницькому інституті та коледжі роботу зі студентами з інвалідністю забезпечує відділ науки, міжнародної діяльності та інклюзивної освіти. Очолює відділ Омельченко О.В., до складу відділу також входять дефектолог Ляшкова Н.О., 2 перекладачі-дактилологи, за сумісництвом обов'язки перекладача-дактилолога виконують ще 2 особи. Психологічний супровід студентів з інвалідністю здійснює СННВП «Психологічний центр «Інсайт» на чолі з кандидатом психологічних наук Котик І.О.

З викладачами, які працюють із студентами з інвалідністю у Вінницькому інституті та коледжі Університету «Україна» проводиться постійна інформаційно-роз'яснювальна робота. Для викладачів діє науково-методичний семінар з питань інклюзивної освіти та методичний семінар з вивчення жестової мови.

Засідання науково-методичного семінару відповідно до регламенту роботи інституту та коледжу відбуваються щомісяця в останній четвер. Усього в роботі семінару беруть участь 33 викладачі та 4 перекладачі-дактилологи.

Загалом протягом 2016 р. відбулося 8 засідань науково-методичного семінару. Для викладачів проведення семінару дає можливість краще розуміти особливості сприйняття інформації студентами з різними нозологіями, що позитивно впливає на засвоєння студентами навчального матеріалу. На кожній кафедрі інституту та у коледжі створені графіки проведення індивідуальних занять та консультації для студентів з інвалідністю, кожному студенту-інваліду надається додатковий час у спеціально обладнаних приміщеннях для виконання завдань, складання заліків та іспитів. У Вінницькому інституті та коледжі успішно впроваджуються спеціальні інформаційні та навчальні технології. Викладачі інституту та коледжу розробили методичні рекомендації для роботи в інтегрованих групах, що значно підвищує ефективність засвоєння матеріалу та уможлиблює виявлення індивідуальних особливостей студентів з інвалідністю, розвиває їхні інтелектуальні здібності.

Найбільш розвиненою є методична робота зі студентами з вадами слуху, оскільки чисельно особи з цією нозологією переважають з-поміж контингенту студентів з інвалідністю. Під час кожної лекції викладачі активно застосовували візуальні презентації, короткі навчальні відеофільми із субтитрами, що значно підвищило ефективність засвоєння навчального матеріалу, доповнило синхронний переклад на жестову мову, зменшити інформаційний шум.

Викладачі, які викладали у студентів з інвалідністю, забезпечили курси необхідною навчально-методичною літературою (зокрема конспектами лекцій, методичними вказівками до практичних занять, самостійної роботи, відеопрезентаціями). Консультації проводилися відповідно до складених на кафедрах графіків роботи науково-педагогічних працівників. На кожному занятті студенти отримують в електронній чи паперовій формі конспекти лекцій, методичні матеріали до практичних, лабораторних і семінарських занять та презентації. Рівний доступ до навчання студентів з вадами слуху реалізується завдяки адаптивним технологіям, за допомогою яких навчальний матеріал перетворюється у сприйнятну для студентів форму. Викладачі інституту та коледжу, які працюють в групах, де навчаються студенти з інвалідністю, враховують особливості особистісно зорієнтованих занять. Застосовувані викладачами кафедри технології навчання в роботі із студентами з інвалідністю дозволили сформувати належний рівень теоретичної підготовки та отримати необхідні практичні навички.

Студенти з вадами слуху сприймають інформацію через призму розуміння викладача-дефектолога (перекладача-дактилолога), суті тематики заняття та питань, що вивчаються, тому аудиторна та самостійна позааудиторна робота для таких студентів супроводжується чіткими, однозначними інструкціями. Для відтворення теоретичного матеріалу використовувались відкриті та розгорнуті питання. Ефективним способом постановки навчальних практичних завдань була візуалізація вправ у формі кросвордів, криптограм, тестів, презентацій.

Викладачі, які викладали у студентів з інвалідністю, повністю забезпечили курси необхідною навчально-методичною літературою (зокрема конспектами лекцій, методичними вказівками до практичних занять, самостійної роботи, відеопрезентаціями) та проводили консультації відповідно до складених графіків роботи науково-педагогічних працівників.

2. Видання навчально-методичної літератури щодо особливостей роботи в інтегрованому освітньому середовищі, адаптованих підручників і посібників для студентів різних нозологій

У 2016 р. викладачі інституту та коледжу удосконалили навчально-методичні матеріали для студентів-інвалідів з вадами слуху (галузь знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму підготовки: 6.010203 «Здоров'я людини» освітньо-кваліфікаційного рівня: бакалавр та магістр). З кожної дисципліни, названих спеціальностей є конспекти лекцій та методичні рекомендації в рукописних та електронних варіантах. Видані паперові науково-методичні посібники, є методичні посібники та рекомендації, які експериментально застосовуються у навчальному процесі студентів з інвалідністю різних нозологій, зокрема особливий акцент у підготовці навчально-методичної літератури робився на посібниках, спрямованих на допомогу студентам з інвалідністю в організації самостійної роботи. Для студентів з порушенням слуху професор Макац В.Г. спільно з перекладачами Ляшковою Н.О., Осійською В.В. та Якобчук Л.М. розробив жестівники та методичні рекомендації до лекцій. Доцент Колосов А.Б. та викладач Яремчук В.О., які викладали дисципліни психологічного циклу для студентів напряму підготовки 6.010203 «Здоров'я людини», розробили методичні вказівки для самостійного вивчення курсів «Педагогічна майстерність», «Психологія спорту» та «Психологія здоров'я і здорового способу життя». За період 2016 р. викладачі Вінницького інституту та коледжу Університету «Україна» підготували 1 монографію, 2 навчально-методичних посібники, 1 збірник наукових праць з питань роботи в інклюзивному освітньому середовищі, було опубліковано понад 100 статей, зокрема 10 фахових, та 46 тез доповідей на конференціях різного рівня, а також видрукували понад 120 одиниць іншої навчально-методичної продукції у складі НМКД дисциплін для потреб студентів з різними нозологіями.

З січня 2014 р. до грудня 2017 р. в інституті виконується інтегративна тема наукового дослідження, що об'єднує роботу всіх кафедр інституту – «Методологія інклюзивного навчання осіб з інвалідністю в умовах вищого навчального закладу» (0114U001028, керівник – Давиденко Г.В., д.пед.н., доцент, директор інституту). У звітному періоді тривала робота з реалізації основних завдань цієї теми, зокрема за її результатами було видано 1 колективну монографію та 1 навчальний посібник для студентів з інвалідністю. У рамках реалізації теми було проведено III Міжнародну науково-практичну конференцію «Інклюзивна освіта: досвіт і перспективи» (1-2 грудня 2016 р., м. Вінниця) та 1 регіональну науково-практичну конференцію «Психологія розвитку особистості: теорія і практика» (19 травня 2016 р., м. Вінниця). За матеріалами конференцій видано 2 збірники наукових праць, зокрема 51 стаття та 54 тези доповідей.

Безпосередньо з інклюзивної тематики у рамках виконання дослідження було опубліковано 5 статей в українських виданнях, 2 статті у

міжнародних та 18 студентських публікацій в українських виданнях різного рівня. Також, у рамках роботи над темою викладачі інституту та коледжу безпосередньо взяли участь у тематичних конференціях:

1. II Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми української ідентичності в сучасному освітньому просторі», 25 квітня 2016 р., м. Вінниця, КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

2. II Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології: «Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії», Вінниця, 27-28 жовтня 2016 р.

3. Обласний науково-практичний семінар, присвячений 120 річниці з дня народження М.О. Бернштейна, «Антропологічні та системні аспекти збереження здоров'я в освіті», м. Вінниця, 7 червня 2016 р.

4. Міжвідомча науково-практична конференція «Актуальні проблеми психологічної допомоги, соціальної та медико-психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції», Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ, 2016.

У рамках виконання науково-дослідної теми було підготовлено 3 наукових роботи з відповідної тематики на конкурси студентських наукових робіт:

1. Університетський конкурс студентських наукових робіт за тематикою наукових досліджень навчально-виховних підрозділів університету та з нагоди святкування Дня науки в Україні:

Заремблюк В.І. (СР-41-12), «Специфіка роботи реабілітаційних центрів для інвалідів», науковий керівник – д.п.н., проф. Яблочников С.Л., відзначено подякою;

Гроза А.О. (СР-41-13), «Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю», науковий керівник – ст. викладач Ляшкова Н.О.;

Заремблюк В.І. (СР-11-16м), «Проблема соціалізації дітей з обмеженими розумовими можливостями», науковий керівник – д.політ.н., к.філол.н., проф. Давиденко В.В.;

Жукова О.А. (СР-51-15), «Фінансове забезпечення як необхідний інструмент реалізації соціальної політики», науковий керівник – д.п.н., проф. Яблочников С.Л.

2. Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2015/2016 н.р.:

Пономарьова О.А. (СР-51-14м(з)), «Особливості соціальної реабілітації осіб з особливими потребами в умовах сучасного вищого навчального закладу», науковий керівник – к.п.н., доц. Костенко Н.І., відзначено подякою.

Студенти з інвалідністю також беруть активну участь у науково-дослідній роботі інституту. Так, у 2016 р. наукові роботи 5 студентів з інвалідністю стали переможцями на перших етапах та були відзначені у фінальному підсумку університетських конкурсів студентських наукових робіт:

1. Університетський конкурс наукових робіт студентів з інвалідністю за тематикою XVI міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегральному освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції ООН про права інвалідів»:

Пастух Д.Ю. (ПЗ-31-13), «Конституційно-правове регулювання інституту громадянства України», науковий керівник – ст. викл. Мисак О. І.;

Куліховський В.М. (ПЗ-21-15), «Адміністративна відповідальність суб'єктів господарювання», науковий керівник – доктор філософії в галузі права Ваколюк С.М.;

Яремчук О.Ф. (ПС-11-16), «Соціально-психологічні умови подолання відчуття самотності здобувачів вищої освіти», науковий керівник – д.психол.н., проф. Волобуєва О.Ф.;

Шафар В.В. (ФБС-11-16м), «Аналіз активів підприємства», науковий керівник – д.е.н., доц. Балахонова О.В.;

Гроза А.О. (Ср-41-13), «Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю», науковий керівник – ст. викладач Ляшкова Н.О.;

На реалізацію принципів інклюзивної освіти та з метою забезпечення соціальної адаптації студентів з особливими освітніми потребами спрямована і грантова діяльність інституту та коледжу. Так, упродовж 2016 р. було реалізовано такі грантові проекти:

1. «Покращення навиків працівників суду щодо спілкування з людьми з інвалідністю», дата подання – серпень 2015 р., термін реалізації проекту: жовтень 2015 – травень 2016 р.; проект передбачав низку тренінгів у Вінницькій, Київській, Хмельницькій, Чернівецькій, Одеській та Львівській областях з метою проінформувати працівників судової системи України про особливості роботи з людьми з інвалідністю та підготувати з їхнього числа тренерів для подальшого впровадження програми по всій Україні (у партнерстві з БФ «Право і демократія», за підтримки USAID).

2. «Українська мережа блогерів з питань інвалідності та ВІЛ/СНІД», дата подання – 21 червня 2015 р., термін реалізації: вересень 2015 р. – березень 2016 р.; метою проекту було створення української мережі блогерів з питань інвалідності та ВІЛ/СНІД, у рамках проекту викладачі інституту провели 9 тренінгів у м. Вінниці, м. Хмельницьку та м. Житомирі, реалізовано спільно з ГО «Паросток» за підтримки Посольства США.

3. «Соціальні послуги доступності для осіб з інвалідністю з сільської місцевості», дата подання – серпень 2015 р., термін реалізації: жовтень 2015 – лютий 2016 р., реалізовано спільно з ГО «Паросток» за підтримки БФ «Дністер».

4. У рамках Програми Фулбрайта в Україні, у продовження ініціатив попереднього навчального року в інституті удосконалював знання нечуючих студентів з англійської жестової мови проф. Лайл Кайффман (США, Канзас).

5. «Українська жестова мова для працівників прозорих офісів» Програма передбачала 3-місячні курси української жестової мови для працівників прозорих офісів держадміністрацій м. Вінниці; Дата подання –

лютий 2016 р. як ініціатива міського депутата, директора інституту Давиденко Г. В. Термін реалізації: 16.06 – 30.09.2016 р. Грантодавцем виступив Департамент соціальної та молодіжної політики Вінницької ОДА. Проект реалізовувався спільно ГО «Гармонія».

6. «Підготовка сервісних груп допомоги та супроводу людей з функціональними обмеженнями «Ми – поруч». Мета програми: сприяти забезпеченню доступу людей з інвалідністю до нових індивідуальних, якісних сервісних послуг супроводу та допомоги; підвищувати поінформованість студентської молоді щодо потреб та можливостей людей з інвалідністю, розвитку духу толерантності, волонтерства та доброчинності. Програма триватиме з 1 липня по 30 грудня 2016 року. Грантодавцем виступив Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Вінницької ОДА. Проект реалізується спільно з Вінницькою обласною громадською організацією «Асоціація захисту та допомоги інвалідам «Відкриті серця», Комунальним закладом «Вінницький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Обрій», Вінницьким національним медичним університетом імені М. Пирогова, Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського.

Студенти з інвалідністю беруть активну участь у культурному житті університету та коледжу, міста та країни загалом, так, у звітному році студенти інституту та коледжу взяли участь у низці культурних заходів та конкурсів, найбільші результати досягнуто у таких номінаціях:

Фестиваль – конкурс «Золотий птах» (м. Вінниця – 26-27 травня 2016 р.). Гран-прі «Золотий голос Вінниччини» – Камара Маріам.

Упродовж року силами викладачів та студентів інституту та коледжу була проведена низка заходів у рамках популяризації в регіоні питань інклюзивної освіти:

26.03.2016 р. «Фіолетовий день» – всесвітній день підтримки людей з епілепсією;

14.05.2016 р. відвідування студентами-волонтерами Немирівської загальноосвітньої спеціальної школи-інтернату для дітей, позбавлених батьківського піклування;

21.05.2016 р. Проведення благодійного фестивалю практичної психології (збір коштів для реабілітації поранених бійців АТО);

20.10.2016 р. студенти з інвалідністю та перекладачі-дактилологи долучились до організації загальноміського заходу «INFEST 2016», неординарним заходом стало «Світове кафе з жестовою мовою».

24.11.2016 у Вінницькому інституті проведено круглий стіл на тему «Життя без насилля».

24.11.2016 студенти Вінницького інституту Університету «Україна» 1 курсу пройшли навчання з надання допомоги та супроводу в повсякденному житті людям з важкими формами інвалідності і в подальшому для участі в роботі сервісних груп. Студенти під час тренінгів отримали теоретичні знання в галузі «Інвалідність та суспільство». Організатором навчання

виступила Асоціація «Відкриті серця» в соціальному партнерстві з комунальним закладом «Вінницький обласний центр соціально – психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Обрій» за фінансової підтримки Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації.

29.11.2016 студенти Вінницького інституту Університету «Україна» Гоша Архиповський та Сергій Козаченко виступили організаторами практичного семінару «Працевлаштування осіб з інвалідністю – конкурентоспроможність на ринку праці».

З 28.11.2016 р. по 02.11.2016 у Вінницькому соціально-економічному інституті Університету «Україна» проведено тиждень, присвячений Міжнародному дню осіб з інвалідністю. В рамках тижня відбулось декілька заходів:

- 29.11.2016-30.11.2016 – функціонувало кафе жестової мови «Поспілкуйся зі мною за чашечкою чаю»;
- 30.11.2016 – науково-методичний семінар для викладачів «Абетка толерантності»;
- 01.12.2016 – III Міжнародна науково-практична конференція «Інклюзивна освіта: досвід і перспективи»;
- 02.12.2016 – концертна програма за участю студентів Вінницького інституту Університету «Україна».

08.12.2016 студенти спеціальності «Психологія» на чолі з директором інституту взяли участь у круглому столі «Підготовка сервісних груп допомоги та супроводу людей з функціональними обмеженнями «Ми – поруч», що традиційно проводиться до Міжнародного дня осіб з інвалідністю. Організатором заходу виступили ГО «Відкриті серця» та «Обрій».

Студенти та викладачі інституту та коледжу беруть активну участь у всіх заходах міста та області, що стосуються питань інклюзивної освіти, детальні звіти про всі події публікуються на офіційному сайті інституту, а також на офіційній сторінці інституту в соціальних мережах.

3. Створення спеціальних структурних підрозділів, введення посад окремих працівників, які здійснюють супровід студентів з інвалідністю (реабілітологи, психологи, фахівці соціальної роботи, лікарі, медсестри, профконсультанти, сурдоперекладачі тощо).

Для підвищення ефективності знань, соціальної адаптованості студентів з інвалідністю, в інституті та коледжі проводяться індивідуальні заняття та консультації, а також спеціально обладнанні приміщення (бібліотека, читальна зала, кімната психологічного розвантаження, аудиторії,

які закріплені за групами) сприяють якісному виконанню завдань та підготовки студентів до складання заліків та іспитів.

Проводиться методичний семінар «Удосконалення жестового супроводу навчальних дисциплін у групах студентів з вадами слуху» має на меті підвищити якість перекладацьких послуг, які надають перекладачами жестової мови у вищому навчальному закладі. Семінар розпочав свою роботу з жовтня 2015 р., засідання відбуваються один раз на місяць у понеділок. У роботі семінару беруть участь перекладачі-дактилологи, викладачі та студенти з вадами слуху. Відповідальною за проведення семінару у 2016 р. була фахівець з інклюзивної освіти Кожухівська Г.Б. У ході роботи семінару проводилися практичні заняття з метою вдосконалення різних видів перекладу (прямий, зворотній, переклад калькованою жестовою мовою, переклад жестовою мовою, дактилювання, швидкість перекладу, синхронний переклад, опрацювання наукової термінології та створення термінологічного словника у жестовій формі). Один раз на місяць у виділеній аудиторії із залученням нечуючих та слабочуючих студентів проходило опрацювання техніки перекладу. Аналізувалася та напрацьовувалася наукова термінологія. Описувалася, створювалася та фіксувалася на відео носії термінологічна база з основних дисциплін.

Результати діяльності семінару:

- підвищення рівня перекладацьких послуг;
- робота над науковою термінологією з різних предметів;
- залучення студентів до наукової діяльності;
- написання статей за результатами, отриманими під час проведення практичних занять;
- створення бази для підготовки та підвищення кваліфікаційного рівня перекладачів-дактилологів.

Новий 2016-2017 н.р. інститут та коледж зустріли у новому навчальному приміщенні, не облаштованому для потреб студентів з інвалідністю. Адміністрація інституту через співпрацю з громадськими організаціями намагається розв'язати цю проблему усіма доступними засобами. Так, за 4 місяці навчання в новому приміщенні були проведені необхідні ремонтні роботи, облаштовано ганок, обладнано його поруччям для студентів з інвалідністю, організовано роботу постійної волонтерської служби, яка допомагає студентам на візках піднятися на поверхи. Завдяки співпраці із ГО «Крим-SOS» про передачу в користування волонтерської служби інвалідного візка, який допоможе пересуватися у приміщенні особам з ДЦП та ОРА.

Велику увагу приділяють комплектації аудиторій, холів, читальної зали

спеціалізованим технічним супроводом навчання. Усі інтегровані групи зі студентами з вадами слуху забезпечені проекторами та відповідною комп'ютерною технікою.

Для забезпечення інформаційної безбар'єрності навчального процесу та соціального життя студентів у інституті та коледжі створено 2 комп'ютерних кабінети. У бібліотеці, читальній залі, на кожному поверсі інституту та коледжу облаштовані інформаційні куточки. Біля відділу науки і міжнародних зв'язків та навчально-виховного і методичного відділу є інформаційні стенди, на яких систематично оновлюється корисна та необхідна інформація для усіх студентів інституту та коледжу. У мережі Інтернет створено web-сайт інституту, де кожний підрозділ висвітлює соціальне життя інституту та коледжу, намічені плани та шляхи їх виконання. Систематично в інституті та коледжі проходять тематичні семінари, конференції, зустрічі, круглі столи тощо, на яких студенти інституту та коледжу отримують безбар'єрну інформацію навчального процесу та соціального життя.

З 2012 р. в інституті діє кабінет вчителя-дефектолога для розвитку та корекції порушень слухової та мовленнєвої функції, когнітивних процесів, збагачення словника, розвитку зв'язного мовлення, а також формування навчальних знань, умінь і навичок студентів з вадами слуху. Це спеціально обладнаний кабінет для проведення діагностичної, корекційно-розвивальної та консультативної роботи фахівця (сурдопедагога Ляшкової Наталії Олександрівни).

4. Організація соціального, медико-реабілітаційного та психологічного супроводу студентів з інвалідністю.

Основною метою роботи є соціально-психологічна адаптація студентів до нових умов навчання і проживання. Для отримання якісного результату були використані різні методи роботи. Насамперед це групова та індивідуальна діагностика для отримання чіткої картини психічних станів і властивостей студентів, в основному тривоги, стресу та інших негативних емоційних станів, проведення тренінгів. Також дослідження мотиваційних інтелектуальних міжособистісних аспектів за допомогою спеціального тесту, який побудований на теорії психомоторного зв'язку і дає доповнення до письмового тестування. Для цього були використані комунікативні та розвиваючі ігри. Типово, що протягом першого року навчання у студентів з інвалідністю виникали проблеми, які не пов'язані з навчанням, але мають безпосередній вплив на нього, тому їм було запропоноване психологічне

консультування. У Вінницькому інституті та коледжі продовжує проводитися науково-дослідна та методично-виховна робота за програмою «Життя та навчання без бар'єрів», в якій діють напрями:

1. Адаптація в суспільстві.
2. Психологічне забезпечення в навчально-виховному процесі.
3. Правове законодавство для вирішення проблем надання вищої освіти з вадами слуху.

Супровід студентів з інвалідністю забезпечують куратори груп; викладач дисциплін з фізичної реабілітації Куц О.О.; лікарі-реабілітологи санаторію «Хмільник» Корчинський В.С.; лікар – Чаланова Р.І.; лікар – Макац В.Г.; О.І.; педагог-дефектолог, перекладач-дактилолог Ляшкова Н.О.; перекладачі-дактилологи: Кожухівська Г.Б., Якобчук Л.М., Осійська В.В.; фахівець з інклюзивної освіти Кожухівська Г.Б.

Колектив інституту та коледжу вирішує проблеми соціальної та медико-реабілітаційної допомоги студентам з інвалідністю не тільки спеціалізованими приладами (індивідуальні комп'ютери, ноутбуки, проектори), а й за допомогою фізичного виховання. Враховуючи соціальні, економічні, екологічні та інші фактори, корекційно-розвивальний підхід, в основі якого лежить теорія закономірностей рушійних і психологічних сил розвитку людини, реалізується у Вінницькому інституті та коледжі проведенням спеціально підібраних фізкультурно-оздоровчих занять (вправи у тренажерній залі, біг, футбол, волейбол, настільний теніс, шахи). Дані заходи спрямовані на досягнення позитивного впливу в процес адаптації студентів з інвалідністю під час навчального процесу. На базі інституту продовжує діяти кабінет масажу. Студенти напряму підготовки «Здоров'я людини» та «Фізична реабілітація» у рамках навчальної практики надавали сеанси безкоштовного гігієнічного масажу студентам та працівникам інституту та коледжу, удосконалюючи відповідні навички та здобуваючи перший досвід професійної діяльності. В інтегрованих групах психологами інституту проводилися: щорічна психодіагностика, індивідуальні консультування, групові тренінги. Особлива увага приділяється групам ФР - 51-15, ЗЛ-41-11, ЗЛ-32-22, ЗЛ-22-13, ЗЛ-11-14, де навчаються студенти з вадами слуху. За психологічний супровід студентів з інвалідністю відповідає психолог Яремчук В.О., яка чітко спланувала психолого-педагогічну роботу в інтегрованих групах.

5. Результати працевлаштування випускників з інвалідністю у 2016 р.

У 2016 р. було випущено 34 особи з інвалідністю, з них 7 осіб були працевлаштовані, що становить 20,6 % від загальної кількості. З цих 34 осіб, які були випущені, 13 студентів продовжили навчатися в університеті, а 7 випускників працевлаштувалися. Отримані показники відображають належний рівень підготовки студентів та надання освітніх послуг з врахуванням особливостей сприйняття інформації та практичних навиків студентів з інвалідністю для подальшого працевлаштування. Також значні зусилля докладають випускові кафедри, налаштовані на вивчення потреб ринку праці, розширення соціального партнерства з роботодавцями, укладання довготермінових угод про співпрацю, що надають можливість подальшого працевлаштування випускників. Особливу увагу випускові кафедри Вінницького соціально-економічного інституту спрямовують на сприяння працевлаштування випускників, а саме на встановлення зв'язків з підприємствами, установами, організаціями з питань сприяння працевлаштуванню випускників, надання студентам інформації про організацію (фірму, підприємство) роботодавця. Організуються співбесіди роботодавців з попередньо відібраними студентами і випускниками щодо працевлаштування, тижні кафедри з участю провідних спеціалістів та роботодавців.

**Начальник відділу науки,
міжнародної діяльності
та інклюзивної освіти**

О. В. Омельченко